

Wyrok z dnia 7 kwietnia 1994 r.
II URN 9/94

Data nabycia prawa do świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) jest związana z datą złożenia wniosku o te świadczenia (art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), a nie z datą wydania przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zaświadczenia stwierdzającego posiadanie uprawnień przewidzianych w ustawie o kombatantach.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krzysztof Kolasiński, Stefania Szymańska,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 1994 r. sprawy z wniosku Zbigniewa W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o wcześniejszą emeryturę, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...], od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 2 kwietnia 1993 r. [...],

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w części określającej datę przyznania Zbigniewowi W. prawa do emerytury i przyznał Zbigniewowi W. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 1991 r.

U z a s a d n i e n i e

Zbigniew W., urodzony 5 listopada 1928 r., wystąpił w dniu 27 marca 1991 r. do pozwanego ZUS w R. z wnioskiem o emeryturę. Do wniosku dołączył wyrok Wojewódzkiego Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 27 listopada 1947 r., [...], skazującego go na karę łączną 8 lat więzienia oraz zaświadczenia Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 15 marca 1991 r. nr. [...], stwierdzające że skazanie Zbigniewa W. powyższym wyrokiem nastąpiło z przyczyn politycznych.

Organ rentowy decyzją z dnia 27 marca 1991 r. załatwił ten wniosek odmownie z tego powodu, że wnioskodawca nie spełnia warunków wymaganych przepisem art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), ponieważ nie osiągnął wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat. Jednocześnie organ rentowy nadmienił, że wnioskodawca może ubiegać się o rentę inwalidzką.

Wnioskodawca odwołał się od tej decyzji do Sądu Wojewódzkiego w Lublinie domagając się jej zmiany i przyznania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.). W toku postępowania sądowego wnioskodawca przedłożył Sądowi zaświadczenie wystawione przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób

Represjonowanych w dniu 30 grudnia 1991 r. stwierdzające, że spełnia warunki do świadczeń określonych w ustawie o kombatantach.

Sąd Wojewódzki w Lublinie wyrokiem z dnia 2 kwietnia 1992 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał Zbigniewowi W. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 1992 r. W uzasadnieniu wyroku Sąd ustalił, że wnioskodawca udowodnił zatrudnienie od 23 grudnia 1953 r. do 27 marca 1991 r. oraz pobyt w więzieniu z przyczyn politycznych od 28 października 1947 r. do dnia 24 sierpnia 1953 r., poświadczony przez Sąd Wojewódzki w Lublinie. W czasie postępowania sądowego wnioskodawca okazał zaświadczenie Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 30 grudnia 1991 r. [...], z którego wynika, że posiada on uprawnienia przewidziane w ustawie kombatanckiej, w tym okresy zaliczane do okresów zatrudnienia w ilości 6 lat i 9 miesięcy, od grudnia 1946 r. do sierpnia 1953 r.

Na podstawie tych ustaleń faktycznych Sąd uznał, że wnioskodawca spełnia warunki do przyznania mu emerytury przewidziane w art. 14 ust. 1 ustawy o kombatantach, ponieważ ukończył 60 lat życia w dniu 5 listopada 1988 r. i ma okres zatrudnienia wynoszący ponad 40 lat, w tym 6 lat i 9 miesięcy okresu kombatanckiego w rozumieniu tej ustawy.

W rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości zarzucił temu wyrokowi rażące naruszenie prawa, a szczególnie art. 4 ust. 1 pkt 4 i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75) oraz art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wniósł o uchylenie tego wyroku w części określającej datę przyznania Zbigniewowi W. prawa do emerytury i przyznanie tego prawa od 1 stycznia 1991 r.

Sąd Najwyższy rozważył co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona. Zbigniew W. zgłosił wniosek o emeryturę 27 marca 1991 r. a więc już pod rządami ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75) [...]. We wniosku wskazał iż przebywał w więzieniu w latach 1947-1953 za działalność polityczną - udział w organizacji Wolność i Niepodległość. Załączył do wniosku odpis wyroku skazującego. Sąd przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury w oparciu o przepisy ustawy o kombatantach (art. 14) dysponował zaświadczeniem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 30 grudnia 1991 r., stwierdzającym, że wnioskodawca posiada uprawnienia przewidziane w ustawie o kombatantach.

Do czasu przedstawienia tego zaświadczenia Sąd Wojewódzki zawiesił postępowanie w sprawie na mocy art. 177 § 1 k.p.c. Postępowanie podjął na wniosek Zbigniewa W., po przedstawieniu przez niego wspomnianego zaświadczenia z Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

W uzasadnieniu wyroku Sąd prawidłowo powołał się na art. 14 ust. 1 ustawy o kombatantach zgodnie z którym kombatanci i inne uprawnione osoby mogą, na swój wniosek przejść na emeryturę po osiągnięciu 55 lat przez kobietę i 60 lat przez mężczyznę i słusznie ustaliły, że wnioskodawca podlega temu przepisowi skoro

ukończył 60 lat i posiada ponad 40 letni staż pracy, a właściwy organ stwierdził, że przysługują mu uprawnienia przewidziane w ustawie o kombatantach. W tych okolicznościach Sąd miał [...] podstawy do zmiany decyzji organu rentowego. Nie znajduje jednak żadnego uzasadnienia to, że sąd przyznał prawo do emerytury od dnia poprzedzającego wydanie zaskarżonego wyroku tj. od dnia 1 kwietnia 1992 r.

Zgodnie z art 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1992 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników [...] który ma zastosowanie do ustawy o kombatantach z mocy art. 17 ust. 1 tej ustawy, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do nich jednakże za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc w którym zgłoszono wniosek. Wnioskodawca nabył prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o kombatantach z dniem wejścia jej w życie tj. z dniem 1 stycznia 1991 r. Uzyskanie zaświadczenia z Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w toku postępowania sądowego, w dniu 30 grudnia 1991 r., nie zmienia faktu, iż wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury - wiek, staż pracy oraz podleganie represjom okresu powojennego z przyczyn politycznych - spełniał w chwili wejścia w życie ustawy o kombatantach i z dniem wejścia w życie tej ustawy nabył prawo do emerytury gdyż w dniu tym nie upłynęły jeszcze 3 miesiące kalendarzowe o jakich mowa w art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Powierzenie stwierdzenia nabycia uprawnień określonych w ustawie o kombatantach Kierownikowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych (art. 22 ust. 1 ustawy o kombatantach) nie oznacza iż dopiero z datą orzeczenia o uprawnieniach, kombatant lub osoba represjonowana nabywa prawa określone ustawą.

Data nabycia uprawnień przewidzianych w ustawie o kombatantach jest związana z datą złożenia wniosku o te uprawnienia w konsekwencji z treścią art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (art. 17 ust. 1 ustawy o kombatantach), a nie z datą wydania orzeczenia przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Zaskarżony wyrok, którym pozbawiono wnioskodawcę, bez uzasadnionej podstawy prawnej, należnych mu za okres od 1 stycznia 1991 r. do 1 kwietnia 1992 r. uprawnień jako osobie objętej od dnia 1 stycznia 1991 r. przepisami ustawy o kombatantach narusza w sposób rażący nie tylko wymienione w rewizji nadzwyczajnej przepisy prawa materialnego ale również interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Jak to już wielokrotnie Sąd Najwyższy podkreślił krzywda wyrządzona przy przyznaniu świadczeń społecznych jest równoznaczna z naruszeniem interesu Rzeczypospolitej Polskiej.

Dlatego też i na mocy art. 421 § 2 i 422 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====